

ODPIS

Sygn. akt VIII U 770/16

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2016 r. w Poznaniu

odwołania **G. D.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 26 lutego 2016r., znak: (...)

w sprawie **G. D.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 1 stycznia 2016 roku,**
- 2. zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lutego 2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej: rozporządzenie z dnia 07.02.1983 r.), odmówił G. D. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż na podstawie przedłożonej dokumentacji uznał za spełnione warunki: (i) osiągnięcia wieku emerytalnego z art. 32 ustawy emerytalno-rentowej (60 lat), (ii) 25 lat stażu ubezpieczeniowego – uznano 30 lat, 2 m-ce, 29 dni okresów składkowych, bez okresów nieskładkowych, (iii) braku przynależności do otwartego funduszu emerytalnego. Jednocześnie organ rentowy ustalił, że wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. /vide decyzja w aktach ZUS/

G. D., w formie i terminie przewidzianym prawem, złożył odwołanie od powyższej decyzji. W uzasadnieniu wskazał, że spełnia warunek pracy w warunkach szczególnych, gdyż pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy: w okresie od dnia 18 sierpnia 1972 r. do dnia 30 czerwca 1973 r. na stanowisku pomocnika maszynisty koparki, a w okresie od dnia 1 lipca 1973 r. do dnia 31 marca 1989 r. na stanowisku maszynisty koparki (wykaz A dział V, poz. 3 załącznika do rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r.) – w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P.. Pracodawca nie wystawił odwołującemu świadectwa pracy w warunkach szczególnych, a później pracodawca został zlikwidowany. /vide odwołanie k. 2-5 akt/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji. /vide odpowiedź na odwołanie k. 10 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

G. D. urodził się dnia (...) Jest członkiem OFE, ale wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Odwołujący legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym na dzień 31 grudnia 1998 r. 30 lat + 2 m-ce + 29 dni okresów składkowych, bez okresów nieskładkowych.

bezsporne

Dnia 18 stycznia 2016 r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury przy wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. W postępowaniu przed organem rentowym złożył oświadczenie o braku świadectwa pracy w warunkach szczególnych ze względu na likwidację zakładu pracy, kserokopię legitymacji ubezpieczeniowej, poświadczającej zatrudnienie w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. (dalej: (...)) w okresie od dnia 16 sierpnia 1972 r. do dnia 31 marca 1989 r., początkowo, tj. w okresie od dnia 30 czerwca 1973 r. na stanowisku pomocnika maszynisty koparki, a od dnia 1 lipca 1973 r. na stanowisku maszynisty koparki, zaświadczenie o pracy na budowie eksportowej w Iraku w okresie od dnia 31 marca 1986 r. do dnia 8 października 1987 r. oraz kserokopię książeczki wojskowej, poświadczającej odbycie zasadniczej służby wojskowej w okresie od dnia 27 kwietnia 1976 r. do dnia 11 kwietnia 1978 r.

Nadto, już wcześniej, w postępowaniu o ustalenie kapitału początkowego, odwołujący złożył umowę o pracę z dnia 2 maja 1978 r., świadectwo pracy z dnia 31 marca 1989 r., zaświadczenie o zarobkach z dnia 30 listopada 1995 r. oraz inne dokumenty kadrowe, wskazujące na zatrudnienie w (...) w okresie od dnia 16 sierpnia 1972 r. na stanowisku pomocnika maszynisty koparki, a od dnia 1 lipca 1973 r. do dnia 31 marca 1989 r. na stanowisku maszynisty koparki.

W oparciu o przedłożone dokumenty, organ rentowy decyzją z dnia 26 lutego 2016 r. odmówił odwołującemu przyznania prawa do emerytury, ze względu na brak wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

dowód: dokumenty w aktach emerytalnych odwołującego

W okresie od dnia 16 sierpnia 1972 r. do dnia 31 marca 1989 r. odwołujący był zatrudniony w (...). Początkowo, tj. w okresie do dnia 30 czerwca 1973 r. jako pomocnik maszynisty koparki, a od dnia 1 lipca 1973 r. jako maszynista koparki. Nawet jako pomocnik maszynisty koparki, odwołujący pracował samodzielnie, a maszynista jedynie „stał obok i patrzył”. Odwołujący wykonywał pracę maszynisty (operatora) coraz cięższych koparek typu Km 251, K 406, K. 408, K 606. Pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a nawet przekraczając ten wymiar, tj. po 10-12 h dziennie. Pracę swoją wykonywał odwołujący na budowach w wiadukcie, stadionu, osiedla i szpitala w L.. W okresie zatrudnienia odwołującego, jako stanowisko pracy określano w dokumentach kadrowych jako „maszynista koparki”.

Jedynie przerwy w świadczeniu pracy przez odwołującego w L. miały miejsce w okresie od dnia 27 kwietnia 1976 r. do dnia 11 kwietnia 1978 r. (okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej), od dnia 12 kwietnia 1978 r. do dnia 1 maja 1978 r. (okres nieświadczenia pracy po zakończeniu pełnienia służby wojskowej, przed ponownym podjęciem zatrudnienia

w (...)) oraz od dnia 31 marca 1986 r. do dnia 8 października 1987 r. (okres pracy na stanowisku operatora koparki na budowie eksportowej w Iraku).

Razem z odwołującym pracował C. C., zatrudniony w okresie od dnia 1 września 1969 r. do dnia 31 października 1993 r. jako maszynista koparki.

Przełożonym odwołującego był L. S., zatrudniony w okresie od dnia 1 czerwca 1974 r. do dnia 31 stycznia 1994 r., początkowo jako starszy technik, a od dnia 1 stycznia 1978 r. jako mistrz-energetyk.

dowód: dokumenty w aktach osobowych odwołującego i świadków (k. 21); zeznania świadków: C. C. (k. 30), L. S. (k. 30); zeznania odwołującego (k. 30)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dokumentów, zeznań świadków oraz zeznań odwołującego.

Sąd uznał za wiarygodne w całości **dokumenty** zabrane w aktach organu rentowego oraz aktach sprawy albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. W szczególności Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty dotyczące zatrudnienia w (...) znajdujące się w aktach osobowych odwołującego i aktach emerytalnych odwołującego. Autentyczność i wiarygodność dokumentów nie była kwestionowana przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu zatem na dokumentach tych oparto ustalenia faktyczne

Sąd uznał za spójne i konsekwentne **zeznania świadków** C. C. i L. S.. Świadkowie potwierdzili fakt pracy odwołującego jako maszynisty (operatora) koparki, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w latach 1972-1989.

Za w pełni wiarygodne Sąd uznał **zeznania odwołującego**, które tworzyły zwartą i logiczną całość oraz korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie, w tym z dokumentami oraz zeznaniami świadków. Odwołujący przekonująco i rzeczowo odwołujący wyjaśnił na czym polegała jego praca w (...).

Sąd zważył, co następuje:

Kwestią sporną było to, czy odwołujący może domagać się przyznania emerytury w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, emerytura przy obniżonym wieku przysługuje ubezpieczonym, którzy łącznie spełnią poniższe wymogi:

- mężczyzna osiągnie wiek lat 60,
- w dniu wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1.01.1999 r. posiada:
  - a) okres składkowy i nieskładkowy w ilości co najmniej 25 lat,
  - b) z czego co najmniej przez 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a jeżeli przystąpił – złoży wniosek o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa.

Bezsporne było to, że:

1. odwołujący dnia 1 lutego 2013 r. ukończył 60 lat,
2. na dzień 1.01.1999 r. ma ponad 25 lat stażu ubezpieczeniowego,

3. będąc członkiem OFE wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Sporne było to, czy odwołujący legitymuje się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał, że odwołujący nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych – nie przedstawił świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Zatrudnienie w szczególnych warunkach czy w szczególnym charakterze interpretuje się tak, jak to było wymagane w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Przepisami dotychczasowymi w rozumieniu art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalno-rentowej jest rozporządzenie z dnia 07.02.1983 r. wraz z załącznikiem.

Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r. – rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

Zgodnie z § 2 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., okresami pracy, uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., okresy pracy w szczególnych warunkach, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Jednakże, judykatura pozwala na dowodzenie w inny, niż wskazany w § 2 ust. 2 rozporządzenia, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r. III UZP 5/85, LEX nr 14635 w postępowaniu przed okręgowymi zakładami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia z zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków nie jest dopuszczalne w postępowaniu przed organem rentowym (teza powołanej uchwały SN). Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 27 maja 1985 r., Sąd jest uprawniony do przeprowadzenia dowodu ze świadków na okoliczność takiego zatrudnienia – jeżeli okaże się, że jest to konieczne dla wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy. Dowód z zeznań świadków podlega ocenie Sądu na tle okoliczności sprawy i treści zebranego materiału dowodowego. Nie można bowiem – podkreśla SN – przypisać ustawodawcy zamiaru, ażeby tak istotne kwestie, mające wpływ na ustalenie prawa do świadczeń emerytalno – rentowych, powierzył tylko zakładom pracy, skoro jest notoryjnie znane, że zakłady pracy często nie posiadają dokumentacji z uwagi na upływ czasu, reorganizację lub zniszczenie z innych przyczyn. Prowadziłoby to w wielu przypadkach do przyznania pracownikom, którzy byli zatrudnieni w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, zaniżonych świadczeń, a nawet pozbawienia świadczeń.

Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, LEX nr 14630 oraz w uchwale z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, LEX nr 14625: „okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.”

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z

dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07; z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07; z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07).

Na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, aktach osobowych i aktach emerytalnych odwołującego oraz na podstawie zeznań świadków i odwołującego Sąd ustalił, że odwołujący pracując na stanowisku maszynisty (operatora) koparki w okresie – nieprzerwanie – od dnia (co najmniej) 1 lipca 1973 r. do dnia 26 kwietnia 1976 r. oraz od dnia 2 maja 1978 r. do dnia 31 marca 1989 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych określonych w Dziale V W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, pod poz. 3 Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r.

Do okresu stażu pracy w warunkach szczególnych należy jednak zaliczyć również okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej od dnia 27 kwietnia 1976 r. do dnia 11 kwietnia 1978 r. Za taką kwalifikacją przemawia utrwalony w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym „Okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.)” (wyrok SN z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140).

Powyższe oznacza zatem to, iż odwołujący spełnił trzeci z warunków przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, czyli 15 lat pracy w warunkach szczególnych, uwzględniając okresy:

- od (co najmniej) 01.07.1973 r. do 26.04.1976 r. - 2 lata + 9 m-cy + 26 dni
- od 02.05.1978 r. do 31.03.1989 r. - 10 lat + 10 m-cy + 30 dni
- od 27.04.1976 r. do 11.04.1978 r. - 1 rok + 11 m-cy + 15 dni

łącznie (co najmniej) – 15 lat, 8 m- cy , 10 dni.

Mając powyższe na względzie, na podstawie przytoczonych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję przyznając odwołującemu prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 stycznia 2016 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek, po osiągnięciu wieku 60 lat – pkt 1. sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc.

Kosztami postępowania poniesionymi przez odwołującego (stronę wygrywającą), podlegającymi zwrotowi od pozwanego organu rentowego (strony przegrywającej) były koszty zastępstwa procesowego w kwocie 360 zł (§ 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015, nr 1804).

Mając powyższe na względzie, zasądzono od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – pkt 2. sentencji wyroku.

/-/ Maciej Nawrocki